
Воронежский государственный университет   Университет имени Гоце Делчева, г. Штип
Россия   Македония

Воронешки државен универзитет   Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
Русија   Македонија

Voronezh State University   Goce Delcev University in Stip
Russia   Macedonia

Вторая международная научная конференция   Втора меѓународна научна конференција

Second International Scientific Conference

ФИЛКО

FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

СБОРНИК СТАТЕЙ
ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS

10-12 мај 2017 / 10-12 мая 2017 / 10-12 May 2017

Воронеж

Воронеж

Voronezh

Воронежский государственный университет   **Университет имени Гоце Делчева, г. Штип**
Россия   **Македония**

Воронешки државен универзитет   **Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,**
Русија   **Македонија**

Voronezh State University   **Goce Delcev University in Stip**
Russia   **Macedonia**

Вторая международная научная конференция   **Втора меѓународна научна конференција**

Second International Scientific Conference

ФИЛКО

FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   **ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ**
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

СБОРНИК СТАТЕЙ
ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS

10-12 мај 2017 / 10-12 мая 2017 / 10-12 May 2017

Воронеж

Воронеж

Voronezh

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Гергана Пенчева-Апостолова (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Ева Бартос (Полска)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ-Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Зеки Ѓурел (Турција)
Неџати Демир (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонгат (Франција)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Технички секретар
Софија Заболотнаја
Татјана Уланска

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Софија Заболотнаја (руски јазик)

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Снежана Кирова (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков

Ирина Аржанова

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

81(062)

82(062)

316.7(062)

МЕЖДУНАРОДНАЯ научная конференция (2 ; Воронеж ; 2017)

Сборник статей / Вторая международная научная конференция, Воронеж, 10-12 мая 2017 = Сборник на трудови / Втора меѓународна научна конференција, Воронеж, 10-12 мај 2017 = Conference proceedings / Second International Scientific Conference, Voronezh, 10-12 May 2017. - Штип : Универзитет имени Гоце Делчева = Универзитет “Гоце Делчев” = Shtip : Goce Delcev University, 2017. - 642 стр. : табели ; 25 см

Трудови на рус., мак. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-469-7

а) Јазик - Собири б) Книжевност - Собири в) Културологија - Собири
COBISS.MK-ID 105484554

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Татяна Атанасоска (Австрия)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Юлиа Дончева (Болгария)
Гергана Пенчева-Апостолова (Болгария)
Биляна Мариц (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Ева Бартос (Польша)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич-Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Ахмед Гюншен (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Неджати Демир (Турция)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Реа Луйич (Хорватия)
Ученый секретарь
Софья Заболотная
Татьяна Уланска

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)

Софья Заболотная (русский язык)

Снежана Кирова (английский язык)

Техническое редактирование

Костадин Голаков

Ирина Аржанова

Славе Димитров

Адрес организационного комитета

Воронежский государственный университет

Филологический факультет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет

ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Gergana Pencheva-Apostolova (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Rea Lujic (Croatia)
Conference secretary
Sofya Zabolotnaya
Tatjana Ulanska

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Snezana Kirova (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Irina Arzhanova

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

Goce Delcev University - Stip

Faculty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Ануфрієв Олег – КУЛЬТУРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕКРАСОВЦІВ-СТАРОВІРІЦ В ПОНИЗЗИ УКРАЇНСЬКОГО ДУНАЮ: ІСТОРІЯ ТА СТАН ЗБЕРЕЖЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПОЛІЕТНІЧНОСТІ (НА МАТЕРІАЛИ ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ)	11
2. Асимопулос Панайиотис - РЫБНЫЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	19
3. Балек Тијана - КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА ТЕМПЕРАТУРНИХ ПРИДЕВА У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ И РУССКОМ ЈЕЗИКУ	27
4. Беляева Наталья - ОБРАЗ ДОМА В ТВОРЧЕСТВЕ В. ВЫСОЦКОГО И Ю. ШЕВЧУКА: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ	37
5. Бердникова Ольга Анатольевна – ФИЛОЛОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ГУМАНИТАРНЫХ НАУК	45
6. Бестолков Дмитрий Александрович – УЧАСТНИК РЖЕВСКОЙ БИТВЫ. ЛИРИЧЕСКИЙ ГЕРОЙ АЛЕКСАНДРА ТВАРДОВСКОГО В КОНТЕКСТЕ РУССКОЙ И БЕЛОРУССКОЙ ПОЭТИЧЕСКОЙ ТРАДИЦИИ.....	55
7. Гладышева Светлана - СУДЬБА РОССИИ И ЕВРОПЫ В ПУБЛИЦИСТИКЕ Д. С. МЕРЕЖКОВСКОГО ПЕРИОДА ЭМИГРАЦИИ.....	63
8. Гончарова Алина - ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МЕТОДИКИ «ТИХОГО ОБУЧЕНИЯ» ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ КЕЙЛЕБА ГАТТЕНЬО	69
9. Гоцко Алла Николаевна - СОЦИАЛЬНЫЕ И ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ РЕЧЕВОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ- ФИЛОЛОГА	79
10. Гузенина Светлана - СЛАВЯНСКИЕ ДУХОВНЫЕ ПАРАЛЛЕЛИ В КУЛЬТУРЕ РОССИИ И МАКЕДОНИИ.....	85
11. Ghențulescu Raluca -демче CULTURAL CHALLENGES IN SPECIALIZED TRANSLATIONS	91
12. Демченко Зинаида - КУЛЬТУРНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА И ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ У СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ К УЧЕБНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	101
13. Денкова Јованка - НАУЧНАТА ФАНТАСТИКА НА ИВАН ЕФРЕМОВ	111
14. Димова Виолета - ЕСТЕТИКАТА НА КОМУНИКАЦИЈАТА И МЕДИУМИТЕ ВО НАСТАВАТА ПО ЛИТЕРАТУРА	121
15. Ѓорѓиева Димова Марија - ЗА АТРАКТИВНОСТА НА ЕДЕН ЖАНР (КНИЖЕВНИТЕ, КНИЖЕВНО-ТЕОРИСКИТЕ И КНИЖЕВНО-ИСТОРИСКИТЕ ИМПЛИКАЦИИ НА ИСТОРИОГРАФСКАТА МЕТАФИКЦИЈА)	129
16. Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНИЗМИТЕ ВО ТВОРЕЧКАТА РИЗНИЦА НА АНТЕ ПОПОВСКИ	139
17. Ефременкова Татьяна Николаевна - ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО УСПЕШНОЙ ЛИЧНОСТИ, ЧЕРЕЗ ОРГАНИЗАЦИЮ ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ	149
18. Жосу Зоя - ПАМЯТЬ КУЛЬТУРЫ В РОМАНЕ ГЕРМАНА БРОХА «НЕВИНОВНЫЕ»	153

19. Зайналова Лариса – СОПОСТАВИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СИНТАКСИЧЕСКИХ КОНСТРУКЦИЙ КАК ОСНОВА ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ	157
20. Зуева Надзея - ІДЭЙНЫ БАЗІС НАРОДНАГА БЫЦЦЯ Ў МАЛОЙ ПРОЗЕ БЕЛАРУСКАГА ПІСЬМЕННІКА ЛУКАША КАЛЮГІ	163
21. Иванова Бильана, Кирова Снежана, Кузмановска Драгана - ВЛИЯНИЕ НА ВЕШТИНИТЕ ЗА ПИШУВАЊЕ И ЗБОРУВАЊЕ НА КОМУНИКАЦИЈАТА НА СТУДЕНТИТЕ НА АНГЛИСКИ И ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК	173
22. Ивановска Билјана, Кусевска Марија - ПРАГМАТИКА НАСПРОТИ ГРАМАТИКА НАСПРОТИ СЕМАНТИКА	185
23. Iskrev Dimitar - THE MENTOR AS KEY FIGURE IN WORKPLACE TRAINING	193
24. Јакимовска Светлана - ТРАНСФЕРОТ НА КУЛТУРНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ПРИ ПРЕПЕВОТ НА СТИХОЗБИРКАТА БЕЛИ МУГРИ ОД КОЧО РАЦИН	201
25. Jankova Natka - INTERCULTURAL COMMUNICATION IN ELT	211
26. Jovanov Jane - POLYCONTEXTUAL LINGUACULTURAL COMPETENCE	219
27. Југрева Марија - ГРОТЕСКАТА ВО РАСКАЗОТ „МЕТАМОРФОЗА” НА ФРАНЦ КАФКА	227
28. Караниколова-Чочоровска Луси - МЕНТАЛИТЕТОТ ВО КУСАТА ПРОЗА НА ЧЕХОВ (ЗА ЖЕНСКИОТ, ЧИНОВНИЧКИОТ И НАРОДСКИОТ МЕНТАЛИТЕТ ВО КУСАТА ПРОЗА НА АНТОН ЧЕХОВ)	233
29. Корноглуб Е.В. - ОБРАЗ Л.Н. ТОЛСТОГО В ПОВЕСТИ ИОНА ДРУЦЭ «ВОЗВРАЩЕНИЕ НА КРУГИ СВОЯ»	240
30. Коробов-Латынцев Андрей - РУССКАЯ ФИЛОСОФИЯ О ВОЙНЕ И НА ВОЙНЕ	245
31. Костюченкова Наталья - МЕТАФОРИЧЕСКАЯ ОРИЕНТАЦИЯ В ОТНОШЕНИИ ГРАММАТИЧЕСКОГО ЯРУСА ЯЗЫКА (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО, АНГЛИЙСКОГО И НОРВЕЖСКОГО ЯЗЫКОВ)	257
32. Крикливец Елена - СТИЛЕВАЯ МОДИФИКАЦИЯ РЕАЛИСТИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ В РУССКОЙ И БЕЛОРУССКОЙ ЛИТЕРАТУРАХ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВЕКА	263
33. Krsteva, Marija - FACT VS. FICTION: THE DOUBLING OF THE BIOGRAPHICAL SELF IN BIOFICTIONS ABOUT F.SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	271
34. Кузмановска Драгана, Кирова Снежана, Иванова Бильана - МАКЕДОНСКИОТ ПРЕДЛОГ НА – КАМЕН НА СОПНУВАЊЕ КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА ГЕРМАНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	277
35. Кузнецова Татьяна - КУЛЬТУРА ЭТНОСА В ФИЛОСОФСКО-ЭСТЕТИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ	287
36. Kyrchanoff Maksym - MODERNISM, FUTURISM AND AVANT-GARDE AS INTELLECTUAL MOTHERLANDS OF TRANSFORMATIONS IN CHUVASH IDENTITY IN THE POETRY OF GENNADIИ АИИ	295
37. Лазарев Андрей - «СЛАВЯНСКИЙ ВЕСТНИК» И МОСКОВСКИЙ СЛАВЯНСКИЙ СЪЕЗД (1867)	307
38. Леонтиќ Марија - ПОТЕКЛО НА ТУРСКАТА ЛЕКСЕМА (х)ане/(х)ана (hane) И НЕЈЗИНА АДАПТАЦИЈА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СУФИКС	313
39. Лапыгина Мария - ОПИСАНИЕ КОММУНИКАТИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ СЕРБСКОГО И РУССКОГО НАРОДА В СТАНДАРТНЫХ КОММУНИКАТИВНЫХ СИТУАЦИЯХ	321
40. Lisjak Anton - TRAGOVI RAZVOJA SLAVENSKOG IDENTITETA U POVIJESNIM IZVORIMA SREDNJEGA VIJEKA	329

41. Майсюк Ольга - ОТЛИЧИТЕЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ГРАММАТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ РУССКОГО И ТУРКМЕНСКОГО ЯЗЫКОВ	341
42. Макаријоска Лилјана - ЛЕКСИЧКИОТ ПОДБОР ВО ПРОЗАТА НА ВЛАДО МАЛЕСКИ	349
43. Марковиќ Михајло, Новотни Соња – ЈАЗИЧНАТА ПОЛИТИКА НА РМ И ОДНОСОТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ КОН МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	359
44. Маролова Даринка, Ѓорѓиевска Ева - БИРГЕРОВАТА „ЛЕНОРЕ“ – ПАРАДИГМА ЗА НЕПРЕБОЛНА ЛЮБОВ	367
45. Меркулова Инна - ЛЕКСИКА МАКЕДОНСКОГО ЯЗЫКА НА ОБЩЕСЛАВЯНСКОМ ФОНЕ	373
46. Методијески Дејан, Голаков Костадин - МАКЕДОНИЈА КАКО ПОТЕНЦИЈАЛНА ДЕСТИНАЦИЈА ЗА РУСКИТЕ ТУРИСТИ	383
47. Михайлова Ирина - РОЛЬ ИНОЯЗЫЧНЫХ ВКРАПЛЕНИЙ В УСТАНОВЛЕНИИ ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНЫХ СВЯЗЕЙ ПРОИЗВЕДЕНИЙ В.О. ПЕЛЕВИНА	393
48. Михайлова Елена, Чжоу Жуйгао - ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ПОЭТИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА НА РУССКИЙ ЯЗЫК	399
49. Младеноски Ранко - ПОЕТСКИОТ ОРАТОРИУМ НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ	409
50. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	419
51. Негријеска Надица – КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА МОЖНИОТ НАЧИН ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ И МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ЕКСЦЕРПИРАНИ ОД РОМАНОТ CANONE INVERSO ОД АВТОРОТ ПАОЛО МАУРЕНСИГ И ПРЕВОДОТ НА МАКЕДОНСКИ	427
52. Недјурмагомедов Георгиј - ДИДАКТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ УЧАЩИХСЯ СТАРШИХ КЛАССОВ	437
53. Новотни Соња, Марковиќ Михајло – КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА РАЗВОЈОТ НА ПОЛУВОКАЛИТЕ ВО ДВА ПАТЕРИЦИ СО МАКЕДОНСКА ЦРКОВНОСЛОВЕНСКА РЕДАКЦИЈА	445
54. Орлова Надежда - БИБЛЕЙСКОЕ ИМЯ В СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКАХ: АГАРЬ	455
55. Пасмарнова Валерия - ВИДЕО-КЕЙС КАК ФОРМА ОБУЧЕНИЯ НА СТЫКЕ ВЕБИНАРА И КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ	465
56. Петровска- Кузманова Катерина - „МАЈСТОРОТ И МАГАРИТА“ ОД М. БУЛГАКОВ НА СЦЕНАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОДЕН ТЕАТАР	473
57. Плахтиј Татьяна - РЕМИНИСЦЕНЦИИ КАК АКТУАЛИЗАТОРЫ НОВЫХ СМЫСЛОВ В ПЬЕСАХ УКРАИНСКОГО ДРАМАТУРГА XX СТОЛЕТИЯ НИКОЛАЯ КУЛИША	481
58. Пляскова Елена – ОТРАЖЕНИЕ НАРОДНОГО ЮМОРА В НЕМЕЦКИХ КОМПАРАТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМАХ	491
59. Pop Zarijeva Natalija, Iliev Krste - THE CONTRIBUTION OF “DRACULA UNTOLD” TO THE EVOLUTION OF BRAM STOKER’S DRACULA: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PROTAGONISTS	497
60. Попова Дарња - БЕЗУМНЫЙ МЕЧТАТЕЛЬ»: РЕЦЕПЦИЯ ЛИЧНОСТИ И ТВОРЧЕСТВА Э. ПО ВО ФРАНЦУЗСКОЙ ЛИТЕРАТУРНОЙ КРИТИКЕ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XIX – ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВВ.	505
61. Продановска-Попоска Весна - ПРЕГЛЕД НА МЕТОДИТЕ И ТЕХНИКИТЕ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО ОДНОС НА ПРАВИЛНИОТ ИЗГОВОР	515
62. Розенфелд Марьяна - РЕЧЕВОЙ ЭТИКЕТ В ОБЩЕНИИ В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ	523

63.	Roitberg Natalia – THE STRUCTURE OF A LANGUAGE LESSON	531
64.	Росенко Н.И. - О НЕКОТОРЫХ НАПРАВЛЕННОСТЯХ ЭКОНОМИКО-ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ ЮРИСТА	539
65.	Ряполов Сергей Владимирович - ФИЛОСОФИЯ О. ФЕОФАНА (АВСЕНЕВА) В КОНТЕКСТЕ ВОРОНЕЖСКОГО ФИЛОСОФСКОГО ТЕКСТА	543
66.	Саломатина Мария - ЭССЕИСТИКА ПЕТРА ВАЙЛЯ, ИЛИ БЕСКОНЕЧНОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ	551
67.	Симонова Светлана, Белоусов Арсений - К ВОПРОСУ ОБ ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКОМ СИНТЕЗЕ В ИКОНОПИСИ ВИЗАНТИИ И ДРЕВНЕЙ РУСИ	561
68.	Соловьев Дмитрий - СИСТЕМА КУРАТОРСТВА УНИВЕРСИТЕТОВ	569
69.	Стојановска-Стефанова Анета - КУЛТУРНИ ПРЕОБРАЗБИ КАЈ ДРЖАВИТЕ ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	573
70.	Тасевска Марица, Хаџи-Николова Адријана – АНГЛИЦИЗМИТЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ОД СПИСАНИЈАТА „JOY“ и „WOMAN“	579
71.	Тернова Татјана - ОБРАЗ РЕВОЛУЦИИ В ЛИРИКЕ АНАТОЛИЈА МАРИЕНГОФА	591
72.	Тодорова Марија - УСВОЈУВАЊЕ НА ВТОР ЈАЗИК	597
73.	Тоевски Свето - АНТРОПОЛОШКАТА ЛИНГВИСТИКА ВО МАКЕДОНИЈА И НЕЈЗИНИОТ ПОГЛЕД НА ГАНЕ ТОДОРОВСКИ И ПЕТРЕ М.АНДРЕЕВСКИ 605	
74.	Тресцова С.В., Трощинская-Степушина Т.Е. - КЛАССИЧЕСКАЯ МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ	629
75.	Уланска Татјана – КОГНИТИВНИТЕ МЕХАНИЗМИ ПРИ ПРОЦЕСОТ НА ЗБОРООБРАЗУВАЊЕ ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	633
76.	Филошкина Светлана - ТЕЛЕСНЫЕ ОБРАЗЫ В РОМАНЕ М. ОНДАТЖЕ «АНГЛИЙСКИЙ ПАЦИЕНТ»	639
77.	Хайдер Джамил Джабер Альшинаинин - МЕЖДУНАРОДНЫЕ КУЛЬТУРНЫЕ СВЯЗИ ИРАКА В ЭПОХУ СОЦИОПОЛИТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ	645
78.	Холина Дарья Александровна - ДВИЖУЩИЙСЯ СУБЪЕКТ В РАННЕЙ И ПОЗДНЕЙ ЛИРИКЕ У. Б. ЙЕЙТСА	651
79.	Цыганкова Яна - РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ ОБРАЗА ВАМПИРА В РОМАНАХ ЭНН РАЙС И ПОППИ З. БРАЙТ «ИНТЕРВЬЮ С ВАМПИРОМ» И «ПОТЕРЯННЫЕ ДУШИ»	659
80.	Чуносова Ирина - УЧЕБНАЯ МОТИВАЦИЯ КАК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА	665
81.	Шутаров Васко - МЕЃУНАРОДНИ КУЛТУРНИ ВРСКИ ВО ВРЕМЕ НА СОЦИО-ПОЛИТИЧКИ ПРОМЕНИ	671

ЗА АТРАКТИВНОСТА НА ЕДЕН ЖАНР (КНИЖЕВНИТЕ, КНИЖЕВНО-ТЕОРИСКИТЕ И КНИЖЕВНО-ИСТОРИСКИТЕ ИМПЛИКАЦИИ НА ИСТОРИОГРАФСКАТА МЕТАФИКЦИЈА)

Марија Ѓорѓиева Димова

д-р, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје

Abstract: This paper is focused on development trends in contemporary literature, i.e. novel, embodied in a postmodern genre - historiographic metafiction. The elaboration is focused on genre profile of historiographic metafiction through the prism of its representativeness in terms of the postmodern novel (its genre hybridizations and its relations with literary theory and historiography), and through the prism of the wider implications that writing and studying of historiographic metafiction for literary history (in terms of literary tradition, in terms of the history of the novel in general and the historical novel, especially) has, or for literary theory (in terms of the theory of the novel, in terms of literary and historiographical theoretical concepts).

Key words: *historiographic metafiction, postmodern novel, genre hybridization.*

Современите тенденции во книжевноста и, особено, во романот, се обележани со бројните жанровски хибридизации и интердискурзивни релации кои ги надминуваат книжевните граници, притоа илустрирајќи ја полупропустливата мембрана не само помеѓу книжевноста и останатите уметности/медиуми, туку и помеѓу книжевноста и науката. Иако жанровската хибридизација не е постмодерна ексклузивност, сепак нејзината интензивна употреба во актуелниот книжевен контекст ја одредува како една од доминантните постмодернистички постапки, а којашто е во функција на афирмирање на т.н. „онтолошка доминанта“ на постмодерната проза (McHale 2001, 10). Оттаму, стануваат разбирливи појавата и актуелноста на историографската метафикција како репрезентативен постмодернистички романескен жанр, парадигматичен и во однос на поетичките доминанти на постмодерната и во однос на развојните тенденции во современиот роман. Во принцип, теориските и

интерпретативните промислувања на историографската метафикција имаат и пошироки импликации и во книжевен и во книжевно - научен контекст:

1. ги афирмираат споредбените толкувачки модели меѓу текстовните/романескните репрезенти на овој жанр во различни национални литератури;
2. ја овозможуваат интердискурзивната отвореност на книжевноста, но и интердисциплинарната отвореност на книжевните студии што, во крајна линија, ја поставува историографската метафикција како резултат и како илустрација на интертекстуалните и на интердискурзивните промислувања на актуелните книжевно - уметнички феномени;
3. ги стимулираат интертеориските и метатеориските дијалози и полемики.

„Па, добро, тогаш како да го уловиме минатото? Дали сликата се изострува колку повеќе минатото се повлекува? Некои мислат дека е така. Сè повеќе дознаваме, ги откриваме дополнителните списи, се служиме со инфрацрвени зраци за да констатираме што пишува на прецртаните места во писмата, па, ослободени од некогашните предрасуди, сè може да разбереме подобро. Дали навистина е така?“ (Барнс 2012, 105) „Историографската метафикција е вистинскиот избор за оние кои трагаат по интелектуална тежина, којашто ќе ги доведе нивните романи на универзитетските листи на дела за читање или на листата потенцијални добитници на книжевни награди“ (Currie 1998, 66). Констатациите на романсиерот (Барнс), односно на книжевниот теоретичар (Кари), на оној кој ја практикува и на оној кој ја проучува историографската метафикција, упатуваат на дефинирачките координати на жанрот, но и на парадоксот што го имплицираат тие: од една страна, станува збор за романи кои го афирмираат интензивираниот интерес за историјата, но и за актуелните историски контексти; од друга страна, станува збор за романи кои се бестселерски популаризирани, но и за романи кои се атрактивен предмет на академски анализи. Во секој случај, станува збор за книжевен феномен, којшто, подеднакво, е актуелен во рамки на теоријата на книжевноста, во теоријата и во историјата на романот, но и за феномен којшто е провокативен во однос на можноста за толкување на романескниот текст/жанр од гледна точка на современите книжевни теории и херменевтички стратегии. Следствено, историографските метафикции стимулираат и демонстрираат ново рамниште на комплементарност и кооперативност помеѓу книжевната теорија и книжевната практика.

Импликациите на историографската метафикција во книжевен контекст

Вообичаените контексти на теориско промислување ја фаворизираат позицијата на толкување на историографската метафикција низ призма на нејзината репрезентативност во однос на постмодернистичката поетика. Оваа релација како примарна дефинирачка рамка ќе биде предложена и од страна на канадската теоретичарка Линда Хачон, која е заслужна за кодификацијата на жанрот. „Иако сите облици на современа уметност и мислење нудат примери за таквиот вид постмодернистички противречности, оваа книга (како и многу други врзани за таа тема) го привилегира романескниот жанр и, посебно, оној облик којшто сакам да го наречам 'историографска метафикција.' Притоа мислам на познатите и популарни романи коишто се длабоко саморефлексивни и кои, парадоксално, имаат право на историските настани и личности“ (1996, 19). Меѓутоа, историографската метафикција иницира и допушта многу пошироки контексти на промислување: интертекстуални и метатекстуални, интертеориски и метатеориски, интердискурзивни и интердисциплинарни, така што романите го иницираат интересот за истражување на овие релации и, повратно, романите се потврда на и резултат од постоењето на тие релации. Во принцип, секој пристап кон историографските метафикции се темели врз и ги воспоставува релациите со дел од теориските концепции - постмодернистички, постструктуралистички, новоисторицистички, метаисториски, историографски. Тоа, секако, сведочи за повеќекратната продуктивност што ја обезбедуваат интерпретативните рамки во коишто се вклучени историографските метафикции. Овој комплекс релации може да се земе како потврда и како илустрација на синхроната кореспонденција меѓу книжевно-уметничката практика и теоријата: конкретизирајќи го симултанизмот меѓу романескната практика и теоријата (и книжевна и историографска) овие релации, во поширока смисла, ја афирмираат и кореспонденцијата меѓу постмодернистичката книжевна/романескна продукција и постструктуралистичките теории. На тој начин, историографската метафикција го стимулира дијалогот меѓу теориските концепции и романескните текстови, меѓу развојните тенденции во книжевната практика/продукција и во книжевната теорија, од една страна, и развојните тенденции во останатите некнижевни подрачја (историографијата), од друга страна.

Ситуирањето на историографската метафикција во контекстот на овие релации допушта, условно, да се издвојат неколку развојни фази:

1. Првата фаза ја опфаќа романескната продукција од крајот на 60. и од почетокот на 70. години од XX век. Оваа фаза се реализира без соодветна термилошка покриеност и без систематизирана теориска свест и поддршка. Притоа, голем број романи, коишто подоцна се толкуваат како репрезентативни примероци на историографската метафикција, иницијално, биле сместени во интерпретативната рамка на метафикцијата, односно на историскиот роман.

2. Втората фаза, која го означува периодот од средината на 80. години од XX век, го подразбира и ретроактивното теориско промислување на веќе постоечката романескна продукција и обезбедувањето дескриптивна рамка за паралелните романескни остварувања, кои може да се подведат под одредницата историографска метафикција. На тој начин, историографската метафикција го потврдува стимулативното влијание на романескната практика врз теоријата на романот. Во истовреме, овој жанровски модел отвора можности и за компаративно промислување на различните романескни остварувања, па, и пошироко, на одделните национални книжевности. Оваа констатација произлегува од фактот што во рамки на теориските истражувања се оперира со синтагмите канадска историографска метафикција (Линда Хачон), британска историографска метафикција (Сузана Онега, Ансгар Нининг),⁴⁰ хрватска историографска метафикција (Татјана Јукиќ, Крешимир Немец).

3. Третата фаза сведочи за симултаното постоење и за заемното дополнување меѓу теоријата и практиката. Оваа фаза е обележана и со интензивни елаборации на теориските премиси на историографската метафикција и со аналитички промислувања на конкретни романескни текстови, па и на цели опуси. Понатаму, и самата романескна продукција го иницира создавањето мноштво теориски концепции кои го воспоставуваат дијалошкиот однос кон изворната теорија на Линда Хачон и, повратно, упатуваат на потребата од нејзино корективно дополнување.

На тој начин, се отвора просторот за воспоставување дијалошки, интертеориски и метатеориски релации во смисла на координација на постоечките теориски концепции за историографската метафикција, како во синхрониска, така и во дијахрониска перспектива: од една страна, тоа се релациите меѓу концепциите кои се директно концентрирани врз

---

⁴⁰Индикативна е констатацијата на Ансгар Нининг дека британскиот роман, токму преку историографската метафикција, повторно, го воспоставува контактот со постмодернистичката книжевност, којшто го беше загубил во текот на 50-60. години (Nünning1993, 218).

проучувањата и врз редифинирањата на историографската метафикција; од друга страна, метатеориските релации ја подразбираат и упатеноста кон постоечките теории, кои, во крајна линија, може да се идентификуваат како претходни развојни фази на теоријата на историографската метафикција (како, на пример, со теоријата на метафикцијата).

Историографската метафикција означува една развојна тенденција во романескната практика, чиешто почетоци се евидентираат од крајот на 60. и почетокот на 70. години од XX век. Со оглед на оваа временска рамка, станува оправдана двојната контекстуализација на историографската метафикција, од аспект на нејзината компатибилност со генералните тенденции кои го обележуваат овој период: прво, историографската метафикција претставува логичен и очекуван резултат и потврда на глобалните дијалогско - интертекстуални и интердискурзивни констелации: таа се манифестира како партикуларизирана, романескна проекција на интертекстуалните и на интердискурзивните промислувања на книжевноста; второ, историографската метафикција отелотворува дел од доминантите на постмодернистичката книжевност, паралелно, артикулирајќи ги тенденциите во теоријата и во книжевно - уметничката практика и, во истовреме, ја илустрира нивната комплементарност.

Меѓутоа, историографската метафикција, првенствено, ја демонстрира својата жанровска контекстуализација, обезбедена со рамката на промислување на романот којашто е понудена од страна на Михаил Бахтин: романескните доминанти означени како дијалогичност, хибридноста и неканоничноста. Во тој контекст, историографските метафикции ги илустрираат капацитетите на романот за интегрирање уметнички и неуметнички жанрови и нивните „вербално - смисловни освојувања на стварноста“ (Bahtin 1989, 81), кои, во романескен контекст, се поставени во однос на заемното проблематизирање и релативизирање на нивниот авторитет. Од друга страна, историографската метафикција ги отелотворува и капацитетите на романот за сопствено континуирано (ре)креирање, потврдувајќи го како „жанр кој вечно трага, кој вечно се истражува себеси и кој ги преиспитува сите свои настанати облици“ (Bahtin 1989, 473). Во таа смисла, историографските метафикции ги партикуларизираат потенцијалите на романескниот жанр, артикулирајќи ја хибридизацијата меѓу историографијата и книжевноста, но и меѓу одделните (романескни) жанрови (како на пример, историскиот роман, метафикцискиот роман, детективскиот роман, научната фантастика, стрипот, трилерот). Конечно, историографската метафикција ја манифестира жанровската парадигматичност и со оглед на тоа што ја афирмира онаа специфика на романот што Бахтин ја именува како

тенденција за романсирање, но не само во книжевен, туку и во поширокиот културен контекст: романсирањето идентификувано со секоја сила којашто се стреми да го сруши владејачкиот систем, којашто е динамична, којашто инсистира на постојан процес и на промена, во смисла на „ослободување од сето она што е замрено, неприродно, изживеано, безживотно, условно, што го кочи развојот и ги прави стилизации на преживевани форми“ (Bahtin 1989, 437).

Импликациите на историографската метафикција во контекст на книжевната историја

Жанровските контекстуализации на историографската метафикција, обезбедени преку релациите со постмодернистичкиот, со метафикцискиот и со историскиот роман, се потврдуваат и преку нејзините конститутивни одлики: метафикциската димензија ја имплицира текстуалната свест за сопствените претходници, па метафикциските постапки се механизми кои ја вградуваат коментаторската позиција и во однос на сопствената (книжевна/романескна) традиција која го вклучува и историскиот роман, односно романескниот жанр, воопшто. Врската со книжевната традиција ја афирмира на три рамништа: преку дискретното сигнализирање на архитектстуалните врски со жанровскиот модел на историскиот и на метафикцискиот роман; преку имплицитното метатекстуално позиционирање, кое се реализира како интерпретативна девијација од жанровскиот репертоар на историскиот роман, но и како жанровско партикуларизирање на метафикцискиот роман како теоретска фикција; преку автореференцијалното артикулирање свест за сопствената позиција во романескната/книжевната историја, но и во поширокиот историски, социјален и културен контекст. Оваа метатекстуалност ја потврдува репрезентативноста на историографската метафикција во однос на постмодерната книжевност која е обележана со дијалошко-реинтерпретативниот однос кон минатото, сфатено како собеседник. „Новиот однос кон книжевната традиција која е вовлечена во делата и по однос на која отсуствува авангардното оспорување; новиот однос кон тривијалната книжевност која, исто така, се воведува во високата книжевност и која повеќе не се третира како ’низок вид’; и новиот однос кон некнижевните видови кои се користат во толкава мера што исчезнува разликата меѓу книжевноста и науката. Притоа, доаѓа до израз и гледиштето дека нема битна разлика меѓу фикцијата и фактите, а во техниката, во голема мера, се применуваат некои претходно познати постапки, кои сега ги проникнуваат делата до оној степен до којшто

станува препознатлива склоноста кон пишување за самото пишување, кон создавање 'приказни во приказни' и 'приказни за приказни'“ (Solar 1997, 39). Конечно, жанровската самосвест што ја афирмира историографската метафикција (преку жанровските и интердискурзивните микстури) е само една афирмација на иманентните дијалогски капацитети на романот кој самосвесно ги проблематизира и ги преиспитува сопствените жанровски облици и конвенции. Но, во поширока смисла, тоа претставува и еден метафикциски индикатор за преокупираноста на книжевноста со самата себе.

Романескниот интерес за историјата и за историографијата е константен, макар што овие интердискурзивни релации се модификуваат во согласност со поширокиот поетички контекст - реалистичкиот, модернистичкиот, постмодернистичкиот. Дијахронијата на овие интердискурзивни релации се евидентира на две рамништа:

1. Рамништето на кое се евидентира поврзаноста на романите со дел од развојните насоки во историографијата. Притоа, се констатира поместувањето на романескниот жанр во однос на историографијата - од комплементарната позиција (во класичниот историски роман) кон метаисториографската позиција (во модернистичките и во постмодернистичките варијации на историски роман).

2. Рамништето на кое се евидентираат структурните манифестации на тие промени преку регистарот нарративни стратегии, кои, во одделните фази од жанровскиот развој, ги индицираат промените во релациите со историографијата, односно промените во романескниот третман на историјата.

И во двата случаја, историографската метафикција, наспроти претходните развојни фази на историскиот роман, го афирмира реинтерпретативниот однос кон историјата, којшто е артикулиран како ревизија на одделните верзии на историјата, но и на концептот историја, како и метаинтерпретативниот однос кон историографските и кон книжевните проекции на историјата, што во романескните текстови се артикулира имплицитно - и на метатекстуално, и на метаисториографско рамниште. И на двете рамништа овие романи оперираат со извесен симултанizam: од една страна, се реферира историскиот контекст со цел да се потенцираат авторитетот и моќта на историјата додека, паралелно, се доведуваат во прашање нејзините ограничувања и се проблематизира целиот концепт историја и историско знаење; од друга страна, тематизирајќи го својот однос кон историјата, романите, во истовреме, го активираат и односот кон историски условените очекувања на читателот, кој ја актуелизира врската меѓу историјата и книжевноста, меѓу минатото

и сегашноста, меѓу текстот и контекстот. Меѓутоа, во пресекот на овие жанровски доминанти, приоритетна станува заемната поврзаност меѓу постмодернистичките интереси за историјата и за раскажувањето: историјата како прототекст и како поттекст, кој се проблематизира и се ревидира преку актуелните постмодернистички наративни техники, што упатува на капацитетите на романот да ги адаптира актуелните реконцептуализации на историјата/историографијата и на книжевноста и да ги афирмира во романескен контекст.

Импликациите на историографската метафикција во книжевно-теориски контекст

Интердискурзивните испреплетувања меѓу книжевноста/фикцијата, теоријата и историјата/историографијата ја означуваат конститутивната и доминантната одлика на историографската метафикција. „Во повеќето критички трудови за постмодернизмот, нарацијата – било во книжевноста, било во историјата или во теоријата – обично се наоѓа во фокусот на вниманието. Историографската метафикција ги опфаќа сите три подрачја: нејзината теориска самосвест за историјата и за фикцијата како човечки конструкти (историографска метафикција) создава основи за преиспитување и за преработка на формите и на содржините на минатото“ (1996, 20). Со оглед на иманентните наративни илустрации на овие интердискурзивни релации, една од придобивките што произлегува од создавањето и од проучувањето на историографската метафикција се однесува на фактот дека на книжевно-научната, методолошка сцена интензивно се афирмираат контекстуалната втемеленост и историчност на книжевните феномени, односно се потврдува нужното контекстуално мапирање на сите книжевно - теориски категории. „Очигледниот парадокс на историографските метафикции го поставува на преден план она што може да биде одлика на сите романи: тие не се само автономни лингвистички и наративни конструкти, туку, тие секогаш се условени и од контекстуалните сили (како општеството, историјата и идеологијата), што не треба или не би требало да се занемари во нашите критички дискусии“ (Наџион 1984, 236-237).

Теориската контекстуализација ја потврдува индикативноста на историографските метафикции не само во однос на историјата на романескниот жанр, туку и во однос на неговата теорија, првенствено, во насока на негово редефинирање како миметички жанр. Имено, овие романи демонстрираат паралелна фокусираност врз историјата и врз постојните (книжевни и некнижевни) текстуализации и наративизации на историјата,

што овозможува и паралелно фокусирање не само врз „мимезисот на предметот“ (раскажаната приказна), туку и врз „мимезисот на процесот“ (раскажувањето) (Наџип 1984,7). Од една страна, историографската метафикција е илустративна од аспект на начините на коишто романескната практика ја стимулира теоријата на романот; од друга страна, историографската метафикција ја афирмира жанровската хибридноста, неканоничноста, пластичноста и виталноста на романот, кој, перманентно, ги асимилира другите жанрови, кој ги преиспитува сопствените варијанти и кој, на тој начин, ги тестира лимитите на својата жанровска дефиниција.

Заклучок

Комплексот интертекстуални, метатекстуални и метаисториографски доминанти на историографската метафикција со ревизионистички предзнак, го афирмира статусот на овој жанр како глобален метатекст и онтотекст. Прво, тој е метатекст во однос на два глобални прототекста: историјата и романескниот жанр, коишто се подложени на коментаторски, ревизионистичко-интерпретативен третман. Но, на повисоко рамниште, историографската метафикција е метатекст и во онаа смисла во којашто таа станува индикатор на суштински проблематизираното однос меѓу книжевноста и историската стварност, индицирајќи ја разнишаноста на онтолошкиот статус на книжевноста, фокусирана врз процесите на континуирано толкување и редефинирање на сопствената позиција во актуелните контексти. Второ, свеста за сопствената позиционираност во тие контексти и самосвесната манифестација на позицијата, којашто, повеќекратно, е метаориентирана го имплицира статусот на историографската метафикција и како онтотекст. Имено, афирмирањето свест за текстуално посредуваната достапност на историјата, недвосмислено, упатува на еден мнемонички импрегниран текст/жанр: тој ги акумулира текстуално посредуваните семиотички и културални искуства, но во фокусот ги поставува сопствените ревизионистички, метатекстуални и метаисториографски ориентации кон тие искуства, потенцирајќи го коментаторскиот предзнак на овие ориентации. Конечно, може да се ревидира и да се реинтерпретира единствено доколку постои свест за и увид во постојните верзии, текстуализации и интерпретации на историјата. Затоа, нараторот во *Книга за Тара* ќе констатира: „романот настанува единствено од сеќавањата“ (Lešić 2004,77). Во таа смисла, историографските метафикции го претпоставуваат поседувањето богата интертекстуална енциклопедија и висока книжевна компетенција, не само од страна на читателот, туку и од

страна на романсиерот и на теоретичарот/критичарот. Тоа се романи поеднакво атрактивни и провокативни и за романсиерот, и за читателот, и за теоретичарот/критичарот, особено, во насока на одржување на нивната креативна и истражувачка кондиција. Историографската метафикција го стимулира нивното љубопитство, но и храброста за постојано поместување и преместување на границите во сите насоки; ја иницира здравата скепса, којашто резултира со чувството на несигурност по однос на рас-кажаното, на прочитаното, на толкуваното; ја нуди убавата и утешната илузија дека, конечно, сме ги с-фатиле механизмите со коишто, како што вели Умберто Еко, фикцијата „може да ја обликува стварноста“. Меѓутоа, во истовреме, пред сите нив историографската метафикција ќе ја отвори и дилемата: ако историјата, сепак, е само фикција (во што нè убедуваат голем број од овие романи), ако секоја интерпретација на историјата е релативна, ако претставите на историската стварност се конструирани, ако се афирмира триумфот на фикцијата над фактите, дали тогаш, во крајна линија, пишувањето историографски метафикции не се реализира како оксиморонски чин?!

Тоа, веројатно, ќе ни го потврди историјата.

Литература

1. Барнс, Џулијан. 2012. *Флоберовиот панагал*. Скопје:Магор.
2. Димова, Ѓорѓиева Марија. 2012. *Повторната средба на Клио и Калиона*. Скопје:Три.
3. Bahtin, Mihail. 1989. *O romanu*. Beograd:Nolit.
4. Currie, Mark. 1998. *Postmodern Narrative Theory*. New York:St. Martin's Press.
5. Наџион. Linda. 1996. *Poetika postmodernizma:istorija, teorija, fikcija*. Novi Sad:Svetovi.
6. Hutcheon, Linda. 1984. *Narcissistic Narrative. The Metafictional Paradox*. New York and London:Methuen.
7. Lešić, Zdenko. 2004. *Knjiga o Tari*. Sarajevo/Zagreb:Naklada Zoro
8. McHale, Brian. 2001. *Postmodernist Fiction*. London and New York:Routledge.
9. Nünning, Ansgar. 1993. „Mapping the Field of Hybrid New Genres in the Contemporary Novel“, *Orbis Litterarum*, No.48, pp.281-305.
10. Solar. Milivoj. 1997. *Suvremena svjetska književnost*. Zagreb:Školska knjiga.